

A falu népének kapcsolatrendszere

BENKÉNÉ SÁNDOR BARBARA – JUHÁSZ ANTAL

Jázova, régi magyar nevén Hódegyháza népének kapcsolatrendszerét a 19-20. századi anyakönyvek és visszaemlékezések alapján mutatjuk be. A 2001-ben, anyaggyűjtésünk idején idősebb korú lakosok emlékezete az 1930-40-es évek fordulójáig enged megbízható hitelű visszatekintést¹. A falu külső kapcsolatrendszerét: a munkavégzéssel, a házasságkötéssel, a piacozással és a templombúcsúkkal összefüggő kapcsolatokat vizsgáljuk.

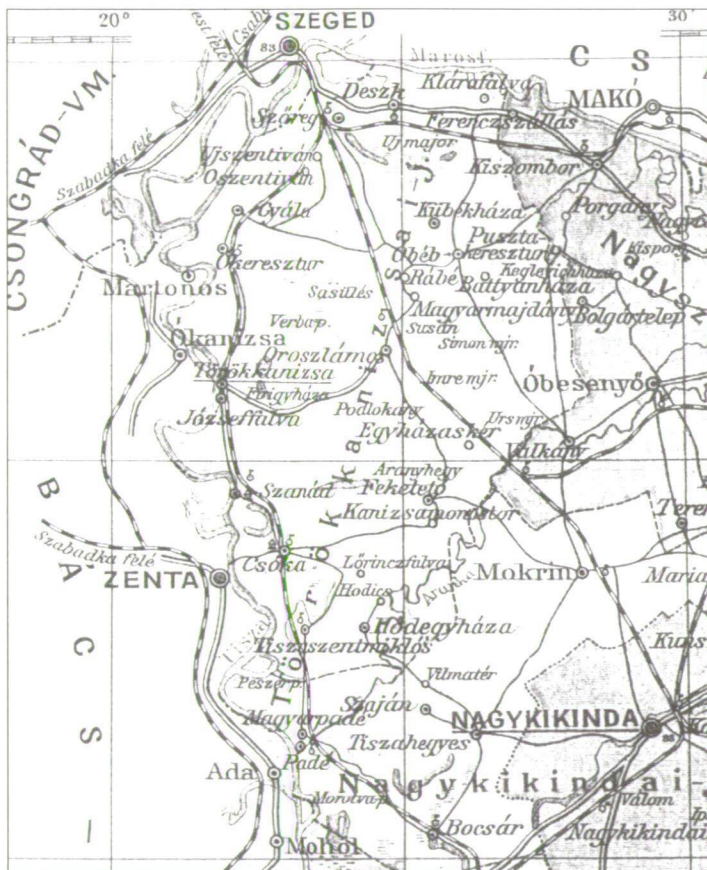
1. A kevés földű és földtelen szegényparaszt családoknak fő munkaadója a szomszédos csókai Lederer uradalom volt. Az 1930-40-es években a nagybirtokon kukorica-, cukorrépa termesztés, szarvasmarha- és juhtenyésztés mellett több száz holdon folytatott intenzív szőlő-, zöldség- és virágtermesztést. A tulajdonos húsfeldolgozó üzemet és szeszgyárat is létesített. A belterjes növénykultúrák művelése igen munkaigényes, ezért a hat majorban dolgozó cselédeken, béreseken kívül az uradalom sok napszámost és idénymunkást, *hónapost* foglalkoztatott. Tavasszal a falusi kisbíró kidobolta a munka kezdetét vagy szólt a *bandagazdáknak*, hogy szervezzenek elegendő számú munkást. A *hónaposokat*, summásokat az uradalom általában hat hónapra: május elejétől novemberig szerződtette. A nők általában palántáztak, a szőlőben kaccsaztak, kapáltak, májusban székfűvirágot, azután salátát, zöldséget, virágot szedtek, kukoricát, répát kapáltak, következett az aratás, utána folytatták a kapálást, virágszedést. A férfiak a nehezebb munkákat: rakodást, hordást, fűkaszállást, aratást, szőlőpermetezést, állatok gondozását végezték. A több termelési ágazattal foglalkozó nagybirtok a hónaposoknak fél éven át, folyamatosan munkát adott. Ha az egyik majorban befejezték a soros idénymunkát, folytatták a másik major földjein. Úgy mondják, „*macamunkát*” végeztek. Az elnevezés valószínűleg onnan származott, hogy az egyik nagymajort *Macahalom* határrésztől nevezték el. Hétfőn hajnalban hat órakor kezdték a munkát, naponta este hat óráig dolgoztak. Az uradalmi földtől távollakó hónaposokat, pl. szajániakat szombat este lovaskocsin hazavitték.

A csókai uradalomnak speciális ágazata volt a virágtermesztés. Idősebb jázovaiak szerint az 1930-as évek közepe táján honosították meg. Magjáért a termesztették. Virágszedés után a legkülönbözőbb magvakat válogatták, szárították és csomagolták. Az igényes aprómunkát nők végezték. A virágmagokat a birtokos külföldre szállította.

Egy visszaemlékező szerint a Lederer uradalom régebben (föltehetően az első világháború előtt) felvidéki és a Dunántúlról Vas megyei summásokat is foglalkoztatott. Az intézők kiválasztották a megfelelőnek tartott munkaerőt, a többi embert hazaküldték: „*Látitok a tornyot, menjetek haza.*”

¹ Az interjúkat Sándor Barbara készítette. Anyaggyűjtését Juhász Antal csókai és szajáni adatai egészítik ki.

A jázovaiak eljártak egy távolabbi, kb 30 kilométerre fekvő nagybirtokra, az ún Aladár-birtokra is hónaposnak. A zsidó birtokos azért alkalmazta őket, mert meg volt elégedve szorgalmukkal. Májusban kukoricakapálással kezdték a munkát és ősszel a kukorica szedéssel fejezték be.

Torontál vármegye északi része. Borovszky Samu 1911. nyomán

A két nagybirtokon kívül leggyakrabban mokrini és kikindai szerb gazdáknál dolgoztak napszámosként. Mokrin a falutól keletre, 17-18 km-re, Kikinda délkeletre 23-24 km-re fekvő település. A módos szerb gazdák szívesen fogadtak jázovai munkásokat, volt közöttük, aki meg is mondta az okát, :”...a magyarok jobban dolgoznak...” A kikindai Budisics Gyuró nagygazdánál előfordult, hogy azoknak adott munkát, akik két napig ingyen munkát , ún robotot vállaltak. Nem volt egyedi eset; a 20 század első évtizedeiben a Csongrád megyei Pallavicini uradalom is kötelezte robotra az aratórészeseit. Ott a robotot májusi, első fűkaszá-láskor teljesítették.

Rendszeresen vállaltak napszámos munkát tiszaszentmiklósi, padéi gazdáknál is. Többnyire 20-25-30 tagú bandákban szerveződtek. Együtt indultak a napkelte-től napnyugtáig tartó munkába és együtt mentek haza. A csoport értesítése, összetartása a bandagazda feladata volt. Ősszel Bácskában – Zenta, Ada, Szenttamás határában – répaszedésen, kukoricaszedésen dolgoztak.

A 13-15 éves lányokkal könnyebb munkát végeztek, ők ún. kislánynapszámot kaptak, és ennél több volt a nagylányok napszámára. A legények és a nagylányok 17 éves koruktól a felnőttekkel azonos munkát végeztek és egész napszámért kaptak. A négy-hat gyereket nevelő szegényparaszt szülők már 7-8 éves lányokat elszegődítették tanyai gazdákhöz libapásztornak. Szenes Etelkának (sz. 1932.) nyolc testvére volt, csak két évig járt iskolába, utána tavasztól őszig „tanyán szolgált”. Egy másik családban négyen voltak testvérek és a két lány 7-8 éves kortól 11-12 éves koráig libapásztorkodott. Tanyai családok 20-40 liba őrzését bízták a kislányokra. A következő évben egyikük a Léderer birtokon dolgozott: „Tizenhárom éves voltam mikor mán a Lédererhöz jártunk macamunkára.”²

A csókai uradalomban az 1940-es években az aratók a 11. részért dolgoztak: 25 keresztből 3 kereszt volt a munkásoké. Hallottunk példát arra is, hogy gazdáknál ugyanakkor minden 10. kereszt volt az aratórészt.³

Télen az uradalom nádvágásra fogadott fel férfiakat. A levágott, kérébe kötött nád mennyisége szerint pénzbért fizetett. Amikor a nagybirtok és a parasztgazdaságok, az 1950-es évektől az állami gazdaság, a szövetkezetek nem nyújtottak munkaalkalmakat, a jázovaiak eljártak kubikolni. Gubacskó József 20-25 fős munkacsoportja a Bánságban a határtól Belgrádig számos településen dolgozott. Minden földmunkát elvállaltak, de elsősorban csatorna- és kútásással, víz- és kábelvezetékek földmunkáival foglalkoztak. Kubikosnak Szajánról is eljártak. Onnan az 1940-50-es években három kubikos banda dolgozott a Bánság és a Bácska földmunkáin.

2. A 19. században a jázovai és hodicsi házasságkötéseket és a szajáni és a padéi római katolikus egyház anyakönyvezte. 1836 január elejétől 1838 december végéig az alábbi jázovai illetve hodicsi lakosok kötöttek egymással házasságot:⁴

Völegény			Menyasszony		
Neve, életkora	Lakóhely	Származás	Neve, életkora	Lakóhely	Származás
Simon István, 51 év	Jázova	Hatrongyos*	Iván Rosa, 50 év	Jázova	Jázova
Terhes Mátyás, 20	Jázova	Allgyő	Ripso Anna, 18	Jázova	Topolya
Sziráky József, 42	Hodits	Szeged	Kuruntzi Örsébet, 28	Hodits	Zombor
Ábrahám Antal, 23	Jázova	Szeged	Vörös Örsz, 17	Jázova	Szenta
Kónya Imre, 42	Szaján	Szeged	Harsányi Anna, 33	Jázova	Béb

**Hatrongyos* a Mindszent–algyői uradalom dohánykertészsége Csongrád megyében.

² Adatközlők: Szabó Ilona (1924), Szabó Erzsébet (1926)

³ Adatközlők: Gubacskó Lajos (1932), Horváth Etelka (1926), Szabó Ilona (1924), Szabó Erzsébet (1926)

⁴ Padé, Római Katolikus Plébánia, Egybekeltek anyakönyve II. 1819-től. A házasfelek lakhelyét (locus domicilii) és származási helyét (locus originis) 1836 januárjától tünteti fel külön rovatban.

Gyakrabban kötöttek házasságot a szajáni templomban. 1821-től 1852-ig 87 olyan házasságot jegyeztek be az ottani római katolikus egyház anyakönyvébe, melyben az egyik vagy mindkét házas fél jázovai vagy hodicsi illetőségű volt. A jázovai és hodicsi legények leggyakrabban Szajánból választottak házastársat. Fenti anyakönyvekben legtöbbször a Biczók, Lévai, Lőrincz, Mészáros, Simon, Süli, Szemerédi, Vastag család férfitagjai szerepelnek.⁵

Az 1852 novemberétől 1888 novemberéig vezetett szajáni anyakönyvből 122 olyan házasságkötést vettünk számba, melyben egyik vagy mindkét házas jázovai illetőleg hodicsi.⁶ (A házasságok születési és lakhelyét táblázatba foglaltuk, l. a tanulmány végén.)

A jázovaiak a 19. század második felében is inkább szajániakkal, rajtuk kívül – jóval kevesebben – tiszaszentmiklósiakkal házasodtak össze.

1895-től a polgári házassági anyakönyveket használtuk fel.⁷

Házasságkötések Jázován

Időszak	Házasság kötések	A máshonnan származó			
		völegények száma	menyasszonyok száma		
1896-1900	68	Szaján	7	Csóka, Lőrincfalva, Tiszaszentmiklós, Törökkanizsa Ada, Bozsér, Kishegyes, Kis-telek, Magyarcsanád, Mélykút, Szaján , Szöreg, Torontáltorda	
		Csóka	6		
		Tiszaszentmiklós	3		
		Lőrincfalva, Zenta	2-2		
		Beodra, Deszk, Egyházaskér, Firigyháza, Monostor, Oroszlámos, Padé, Paraputy, Törökkanizsa	1-1		
		Összesen:	30		17
1901-1910	216	Szaján	24	Tiszaszentmiklós	7
		Csóka	17	Padé, Szaján	6-6
		Tiszaszentmiklós	13	Ada, Bácsgyulafalva, Csóka	3-3
		Padé	12	Mohol, Zenta	2-2
		Törökkanizsa	6	Csantavér, Egyházaskér, Horgos, Kisorosz, Kövegy, Lippa, Lőrincfalva, Magyarcsernye, Mezöhegyes, (Csanád m.) Monostora, Temes-	
		Egyházaskér, Zenta	5-5		
		Ada	4		
		Monostor	3		
		Józseffalva, Lőrincfalva, Szeged	2-2		

⁵ Szaján, Római Katolikus Plébánia, Házassági anyakönyv I. 1809. évtől 1852. évig. Az anyaggyűjtést Jordán Ágnes végezte.

⁶ Szaján, Rk. Plébánia, Házassági anyakönyv II. 1852. évtől 1889. évig. A kijegyzéseket Jordán Ágnes végezte.

⁷ A polgári anyakönyveket a községházán őrzik, az adatfeltárást szintén Jordán Ágnes folytatta. Köszönjük Vastag Bálint anyakönyvvezető szíves segítségét.

Időszak	Házasság kötések	A máshonnan származó	
		völegények száma	menyasszonyok száma
		Adorján, Bácsgyulafalva, Csantavér, Dorozsma, Kecskemét, Kisorosz, Kübekháza, Magyarcsanád, Magyarkanizsa, Magyar-szentmihály, Neusander, Óbecse, Óbesenyő, Pacsér, Péterréve, Rábé, Rogendorf, Valkány, Veprevác 1-1 Összesen: 117	vár, Törökkanizsa, Tuzla 1-1 Összesen: 45
1911- 1920	210	Szaján 24 Tizsaszentmiklós 8 Törökkanizsa 7 Padé 5 Egyházaskér 4 Magyarkanizsa, Zenta, Temesvár 3-3 Ada, Beodra, Csantavér, Csóka, Felső-Muzslya, Hódmezővásárhely, Lőrincfalva, Mokrin, Szenttamás 2-2 Bajmok, Bolvár (R), Firigyháza, Kübekháza, Magyarcsernye, Mohol, Monostor, Óbéba, Óbecse, Ötvösfalva, Péterréve, Porgány, Torontáloroszi, Újvár, Valkány, Kádár (R) 1-1 Összesen: 91	Csóka 9 Bácsgyulafalva 5 Szaján 4 Monostor, Tizsaszentmiklós 3-3 Óbesenyő, Padé 2-2 Ada, Feketető, Lőrincfalva, Lukácsfalva, Mohol, Péterréve, Szabadka, Szeged, Szenttamás, Tóba, Zenta 1-1 Összesen: 39
1921- 1930	223	Szaján 14 Tizsaszentmiklós 10 Padé 6 Csóka, Zenta 5-5 Mokrin, Monostor, Oblicevo 3-3 Makó, Óbecse, Szőreg 2-2 Ada, Egyházaskér, Felső-Muzslya, Józseffalva, Keresztúr, Lőrincfalva, Magyarkanizsa, Péterréve, Szabadka, Szanád, Törökkanizsa, Torontáloroszi, Torontálvásárhely 1-1 Összesen: 68	Szaján 3 Tizsaszentmiklós 2 Bácsgyulafalva, Csóka, Egyházaskér, Felső-Muzslya, Józseffalva, Monostor, Röske 1-1 Összesen: 12

Időszak	Házasság kötések	A máshonnan származó	
		völegények száma	menyasszonyok száma
1931-1940	173	Szaján 10 Tizsaszentmiklós 7 Padé 6 Bácsgyulafalva (Telecska) Zenta 3-3 Ada, Boedra, Csóka, Egyházaskér, Dorozsma, Lőrincfalva, Magyararkanizsa, Mokrin, Oblicevo, Rábé, Sz. Miletics, Temesvár, Törökkanizsa, Újvidék, +2 falu 1-1 Összesen: 47	Szaján, Tizsaszentmiklós 2-2 Csóka, Kikinda, Mokrin 1-1 Telecska, Zenta 1-1 Összesen: 9
1941-1950	224	Szaján 10 Törökkanizsa 9 Padé 5 Ada, Csóka, Mokrin, Tizsaszentmiklós 4-4 Kikinda, Monostor, Zenta 2-2 Debeljacsa, Egyházaskér, Feketető, Józseffalva, Kiev, Magyararkanizsa, Nagybecskerek, Óbéba, Oroszlámos, Rogendorf, Temesvár, Topolya, Torontáltorda, Valkány, Zombor 1-1 Összesen: 62	Padé, Szaján , Tizsaszentmiklós, Zenta 3-3 Csóka, Nádriljan, Mohol. Mokrin, Orlovat 1-1 Összesen: 17
1951-1960	170	Csóka 6 Tizsaszentmiklós 5 Törökkanizsa 4 Egyházaskér, Padé 3-3 Ada, Mokrin, Monostor, Oroszlámos 2-2 Beodra, Bégatárnok, Debeljacsa, Kikinda, Majdán, Magyararkanizsa, Mohol, Szaján , Szeged, Székelykeve, Zenta 1-1 Összesen: 41	Padé 5 Feketető, Kikinda, Szaján 4-4 Csóka, Mohol, Szabadka 2-2 Ada, Cservenka, Csurog, Debeljacsa, Monostor, Nagybecskerek, Ómoravica, Péterréve, Szivác 1-1 Összesen: 32
1961-1970	132	Padé, Tizsaszentmiklós 5-5 Csóka 4 Egyházaskér 3 Ada, Debeljacsa, Kikinda, Zenta 2-2 Beodra, Fehértemplom, Magyar-	Padé 5 Feketető, Kikinda, Szaján 4-4 Csóka, Mohol, Szabadka 2-2 Ada, Cservewnka, Csurog,

Időszak	Házasság kötések	A máshonnan származó	
		völegények száma	menyasszonyok száma
		kanizsa, Mohol, Oroszlámos, Torontáltorda, Törökkanizsa, Versec 1-1 Összesen: 34	Debeljacsa, Monostor, Nagy- becskerek, Ómoravica Péterréve, Szivác 1-1 Összesen: 32
1971- 1980	113	Tizsaszentmiklós 10 Padé 6 Zenta 5 Szaján 4 Magyarkanizsa, Törökkanizsa 3-3 Csóka, Péterréve 2-2 Ada, Belgrád, Beodra, Csanta- vér, Horgos, Kikinda, Mohol, Mokrin, Oroszlámos, Szanád, Tornynos, Zágráb 1-1 Összesen: 47	Szaján 8 Csóka, Padé 5-5 Péterréve, Zenta 3-3 Bocsér, Tizsaszentmiklós 2-2 Beodra, Egyházaskér, Ma- gyarcsernye, Nagyfalu, Oroszlámos, Sarajevo, Sza- badka, Szenttamás, Topo- lya, Tornynos, Újvidék, Zombor 1-1 Összesen: 41

A 19. és a 20. század fordulójának anyakönyvei arról tanúskodnak, hogy számos fiatal kötött házasságot más faluból származó fiatalal. Különösen a környékbeli legények jázovai lányokkal való házasságkötése figyelmet érdemlő. Az 1896-1900 közötti öt évben esketett 68 házaspár közül 30 esetében más helységben született a völegény. Még nagyobb a Jázováról (és Hodicsről) házasuló férfiak aránya a századfordulót követő évtizedben: 1901-1910 között 216 házasság közül 117 esetben „jövevény” volt a völegény. Az adatok alátámasztják az 1879-80-ban a szomszédos szajáni plébánián szolgálatot teljesítő Kálmány Lajosnak azt a megfigyelését, hogy a temesközi magyar faluk fiatalsága Jázovára ment házastársat keresni magának.⁸

Az 1901-1910 között Jázováról házasodó férfiak 32 településről valók, és meghatározó többségük a Bánságban, nagyobb hányaduk négy közeli faluban született illetve lakott: Szajánban 24, Csókán 17, Tizsaszentmiklóson 13, Padén 12 fiatalember. Bácskából mindössze 5 zentai, 4 adai, 1-1 adorzáni, csantavéri és magyarkanizsai legény házasodott jázovai lánnyal. A jázovai legények jóval kisebb arányban kötöttek házasságot máshonnan való lányokkal. Jellemző, hogy még a 20. század első évtizedében Jázován kötött 216 házasságban 117 más illetőségű völegényt találunk (54%), addig 45 menyasszony (csupán 20%) származott más településről.

Hasonló házasodási kapcsolatot mutatnak az 1910-es évek házasságkötései. 210 házasságban 91 „jövevény” völegény és mindössze 39 „jövevény” menyasszony vehető számba.

⁸ Bálint Sándor 1976. 180.

Az első világháború után mérséklődött a más településekről párt választó férfiak száma, de csökken a máshonnan beszármazó menyasszonyoké is. Megállapítható, hogy számottevően mérséklődött a házasuló fiatalok mobilitása, szűkült a jázovai fiatalok házasodási kapcsolatrendszere. A fenti kimutatásból látható, hogy ennek hátterében elsősorban nem a trianoni határok megvonása fedezhető fel, hanem inkább emberi tényezők: a rokonsági kapcsolatok, munkavállalási szokások, egyáltalán az egyes ember és a család mozgásterének beszűkülése. A más településről származó völegények számának csökkenése mögött – 1921-1930 között 68 fő (30%), 1931-1940 között 47 fő (27%) – ezeket a folyamatokat véljük megtalálni. Mind amellet továbbra is Szajánnal és Tizsaszentmiklóssal maradtak legelevenebbek a jázovaiak házassági kapcsolatai.

A házassági anyakönyvekből kirajzolódik hogy a 20. század elejére is érvényes Kálmány Lajos 1880-ban írt megállapítása: „Máshova menni férjhez, vagy máshonnan házasodni, népünknel megszokott dolog.”⁹ A bányásági telepes községekben tehát az endogámia kisebb arányú, mint Dél-Magyarország kontinuus népességű falvaiban. Jól megmutatja ezt a falun belüli házasságkötések esetszáma a 19-20. század fordulójáról:

Év	Összes házasságkötés	Falubelivel kötött házasság
1896	14	7
1897	15	7
1898	18	7
1899	13	5
1900	8	6
1901	15	5
1902	21	9
1903	15	5
1904	37	12
1905	18	4
1906	20	7
1907	25	8
1908	23	5
1909	15	5

Általában a jázovai legények harmada kötött jázovai lánnyal házasságot, de előfordult hogy csupán egynegyedük, egyötödük választott a faluban házastársat. A 20. század közepe felé nőtt a falun belül házasulók aránya:

Év	Összes házasságkötés	Falubeliekkel kötött házasság
1940	20	14
1941	17	12
1942	19	9
1943	28	14

⁹ Kálmány Lajos 1880. Bevezető XIII.

Év	Összes házasságkötés	Falubeliekkel kötött házasság
1944	22	13
1945	3	3
1946	17	10
1947	13	11
1948	39	27
1949	28	16

A 20. század közepéig szinte kizárólag magyar szülők leszármazottaival kötöttek házasságot. A jázovai római katolikusok más felekezetével igen ritkán házasodtak, görögkeleti vallású férfival kötött házasságra akad néhány példa. A helyi zsidó kereskedő család sarjai zentai, adai, szajáni zsidókkal léptek házasságra.

3. A falu és a közeli bánásági községek: Monostor, Lőrincfalva, Tizsaszentmiklós, Padé, piacközpontja régóta Zenta. A Tisza jobb partján, Bácskában fekvő város forgalmas piacainak nagy vonzáskörzete volt, kiterjedt több bánásági falura, és bácskai településre, nyugaton Szabadka, dél felé Becse határáig. A zentai hetipiacokra termékeiket értékesíteni ma is eljárnak. Vagy gépkocsin, vagy autóbusszon viszik a portékát. Közelebbi piachelyük Csóka, ahova csütörtökön és vasárnap, szintén autóbusszon vagy gépkocsin szállítják termékeiket. Nagyikinda (Kikinda) piacait ritkán és kevesebben látogatták. Úgy mondják, ott szerbül kell beszélni és a jázovai asszonyok közül kevesen tudtak szerbül.

Állat- és kirakodóvásárt Zentán minden hónap első vasárnapján, a szomszédos Osztojityevón (Tizsaszentmiklós) a hónap harmadik vasárnapján tartanak. Az ottani vásárokat elsősorban az állattartással (szarvasmarha-és birkatartás) foglalkozó családok és a ruházati szükségleteiket beszerzők látogatják. Az 1940. évi bécsi döntés után a Bánáság német fennhatóság alá került, a Bácskát pedig visszacsatolták Magyarországhoz. Néhány élelmes jázovai asszony több alkalommal tollat vitt értékesíteni Szegedre. Éjjel lopóztak át a „zöld határon”, hogy elkerüljék a német határőrök figyelmét. Szegeden már várták őket. A visszaúton ruhaneműt és petróleumot vittek magukkal. 1944 őszéig tartott a határ közeli magyarok csempészkereskedése.

4. Kiterjedt házassági kapcsolataik révén a jázovai családoknak elsősorban Észak és Közép-Bánáságban, valamint Bácska felsorolt településein éltek és élnek máig rokonaik. A rokonok legfontosabb találkozási alkalma a búcsú.

Jázova római katolikus templomát 1901-ben Szent Mihály tiszteletére szentelték fel, ezért a templombúcsú napja szeptember 29-ike illetve az ezt követő vasárnap. Szent Mihálykor tartják a Szeged melletti Tápé Árpád-kori múltú falu búcsúját.

Búcsúra az asszonyok megtapasztották, kimeszelték a házakat, nagytakarítást végeztek. Tiszta lett, megszépült a falu – mondogatják ma is az idősebbek. Bőséges ebéddel várták a hazaérkező rokonokat. Volt olyan ház, ahol hat-hét kacsát, négy – öt ludat is vágtak (Vastag Ilona). Egy szajáni asszony mondta „*Szentmihály utáni vasárnap van a jázovai búcsú. Ott lakik a komaasszonyom. Volt egy barát-nőm...Fidákeren mentünk vele a jázovai búcsúba.*” (Katona Anna) Többen említet-

ték: „*Ez is múltóban van már...*” Az idős asszonyok meghaltak, kevesebben látogatnak haza szülőfalujukba, illetve szülei nagyszülei, rokonaik falujába.

Jázováról legtöbben a négy közeli falu: Szaján, Padé, Tizzaszentmiklós és Csóka templombúcsúját keresték föl. Csókán, Szentháromság ünnepén (Pünkösöd utáni első vasárnap), Padén Havi Boldogasszony (augusztus 5.), Szajánban Szent István, Tizzaszentmiklóson Szent József napján (illetve azt követő vasárnap) van a búcsú. A búcsúvezető irányításával, kereszttel és felszentelt gyertyákkal, gyalog tették meg az utat. Sokan Vrbica (Egyházaskér), Debeljacsa (Torontálvásárhely), Zenta, Ada, Mohol, Szabadka búcsúit is fölkeresték. Előfordult, hogy Jázova, Szaján és Padé katolikus hívei együtt, összetársulva mentek távolabbi búcsúba. Az utóbbi időben autóbust bérelnék a búcsújárás napjára.

Kálmány Lajos írta: „...rendszerint dolog közben ismerkednek meg a fiatalok; továbbá búcsúkor. Leghíresebb búcsúja van Szajánnak, leghasznosabb Jázovának, hova amelyik leány búcsúra megy, annak mint ők tartják, férjhez kell mennie.”¹⁰ A folklórtudós megőrizte hagyomány föltehetően fenntartotta a jázovai búcsú vonzerjét, látogatottságát.

Számos családban megtartják a névnapot és a születésnapot, ami alkalmat nyújt a rokonok összejövetelére (Gubacskó Lajos). Temetéskor és mindenszentek napján a távolra szakadt rokonok is hazalátogatnak a faluban élő véreikhez.

ADATKÖZLŐK

Jázova: Gubacskó József (1931), Gubacskó Lajos (1932), Gubacskó Anna (1944), Horváth Etelka (1926), Kocsis János (1926), Piri Simonné Nagy Emilfa (1933), Piri Simon (1927), Süli Erzsébet (1920), Szabó Ilona (1924), Szabó Erzsébet (1926), Szenes Etelka (1932), Szenes Dénes (1928), Tóth Elvira kántor (1976), Vastag Bálint jegyző, anyakönyvvezető, Vastag Ilona (1931) Az asszonyok általában, szerbiai szokás szerint, férjük vezetéknevét használják.

Szaján, 2000. évi gyűjtés: Adler Éva (1934), Domonkos István (1930), Katona Anna (1934)

Csóka, 1995 évi gyűjtés: Ábrahám János (1923), Mészáros István (1921), Mészáros Istvánné Kapusi Julianna (1923)

¹⁰ Kálmány Lajos 1880. Bevezető XIII.

Az esketés időpontja	Vőlegény neve és életkora	Születési hely	Lakhely	Menyasszony neve és életkora	Születési hely	Lakhely
1852. november 10.	Sziráki Imre, 19	Jázova	Jázova	Szabó Julianna, 18	Szaján	Szaján
1852. november 15.	Bitzók Mihály, 19	Jázova	Jázova	Varga Rozália, 18	Szaján	Szaján
1853. május 9.	özv. Bitzók Ferenc, 39	Jázova	Jázova	özv. Kőrmives Ágnes, 32	Szaján	Szaján
1853. június 30.	özv. Hatalák György, 31	Nagybikáts	Jázova	Fekete Katalin, 18	Szaján	Szaján
1853. november 9.	Kis András, 18	Jázova	Jázova	Liptai Rosa, 17	Szaján	Szaján
1854. november 14.	Ludányi József, 20	Szaján	Jázova	Hattai Erzsébet, 19	Szaján	Szaján
1855. november 5.	özv. Kabók István, 30	Szaján	Szaján	özv. Német Rozália, 29	Nagybecskerek	Hodics
1855. november 21.	Tóth József, 19	Jázova	Tiszaszentmiklós	Szabó Margit, 18	Szaján	Szaján
1856. január 1.	özv. Szemerédi István, 50	Hodics	Hodics	özv. Schrut Klára, 41	Tiszahegyes	Szaján
1856. október 29.	Sziráki József, 18	Jázova	Tiszaszentmiklós	Hattai Julianna, 18	Szaján	Szaján
1856. november 12.	Dobó István, 19	Hodics	Hodics	Gera Ágnes, 18	Szaján	Szaján
1856. november 12.	Biczók András, 22	Hodics	Hodics	Ertner Ilona, 18	Szaján	Szaján
1856. november 24.	Urbán József, 21	Jázova	Jázova	Váczi Terézia, 19	Szaján	Szaján
1856. november 26.	Fazekas Antal, 23	Szőreg	Jázova	Sipos Ágnes, 19	Szaján	Szaján
1856. november 26.	Móritz László, 28	Félegyháza	Szaján	Orosz Rozália, 20	Jázova	Szaján
1857. január 19.	özv. Süli István, 50	Síróhegy	Jázova	özv. Balog Teréz, 40	Szaján	Szaján
1857. szeptember 30.	özv. Margit János, 38	Jázova	Tiszaszentmiklós	Koisis Anna, 25	Szaján	Szaján
1857. október 28.	özv. Botka Mátvás, 52	Padé	Tiszahegyes	özv. Tóth Rosa, 53	Jázova	Szaján
1857. november 11.	özv. Ábrahám Ferenc, 28	Szaján	Szaján	Csikós Ágnes, 21	Jázova	Szaján
1857. november 25.	Tóth András, 22	Szaján	Hodics	Mészáros Rosa, 18	Szaján	Szaján
1858. május 5.	Pozsár Martin, 20	Hodics	Hodics	Kasza Julianna, 18	Szaján	Szaján

Az esketés időpontja	Vőlegény neve és életkora	Születési hely	Lakhely	Menyasszony neve és életkora	Születési hely	Lakhely
1858. május 10.	Lórintz Mátyás, 22	Hodics	Hodics	Ferentzi Juditka, 18	Szaján	Szaján
1859. január 19.	Balog István, 27	Jázova	Szaján	Hajnal Éva, 19	Szaján	Szaján
1859. november 15.	Sziveri András, 23	Tiszaszentmiklós	Jázova	Sötét Anna, 15	Szaján	Szaján
1860. május 14.	Csapó János, 24	Tiszaszentmiklós	Jázova	Tóth Rosa, 21	Szaján	Szaján
1860. június 6.	Szkubacskó András, 28	Csóka	Jázova	Kovács Margit, 21	Szaján	Szaján
1861. október 28.	Faragó Miklós, 20	Hantháza	Jázova	Balog Veronika, 18	Szaján	Szaján
1861. október 28.	Süli György, 21	Jázova	Jázova	Diósi Viktória, 17	Szaján	Szaján
1861. november 4.	Faragó Mihály, 22	Dócz	Jázova	Kovács Erzsébet, 21	Szaján	Szaján
1861. november 6.	Filibár Pál, 46	Mokrin	Hodics	Bartucz Anna, ?	Vrbica	Szaján
1862. február 26.	Kecskeméti István, 22	Jázova	Padé	Fekete Rozália, 17	Szaján	Szaján
1862. október 29.	özv. Tóth András, 25	Hodics	Topolya	Molnár Teréz, 19	Szaján	Szaján
1863. január 7.	özv. Vastag István, 45	Jázova	Jázova	özv. Csikós Veronika, 44	Torda	Szaján
1863. február 11.	Biczók Antal, 23	Jázova	Jázova	Füleki Anna, 20	Szaján	Szaján
1863. április 20.	özv. Tóth János, 53	Jázova	Jázova	özv. Török Katalin, 42	Szaján	Szaján
1863. augusztus 12.	Kabók Simeon, 31	Szaján	Szaján	Simon Rozália, 23	Jázova	Szaján
1864. február 3.	Bacsó István, 23	Jázova	Jázova	Bödö Terézia, 18	Szaján	Szaján
1863. május 23.	Vastag György, 29	Jázova	Jázova	Sinkó Erzsébet, 18	Szaján	Szaján
1863. május 30.	özv. Mezei Antal, 22	Jázova	Jázova	Keszeg Rozália, 20	Szaján	Szaján
1865. január 30.	özv. Biczok Mihály, 32	Jázova	Jázova	özv. Budai Rosa, 30	Szaján	Szaján
1866. január 22.	Mészáros József, 23	Kisbikács	Kisbikács	Kormos Anna, 22	Jázova	Szaján
1866. május 14.	özv. Urbán József, 29	Jázova	Tiszahegyes	Szunyor Terézia, 21	Szaján	Szaján
1866. június 13.	özv. Kispál József, 24	Jázova	Jázova	Sóss Rosa, 19	Szaján	Szaján

Az esketés időpontja	Völégény neve és életkora	Születési hely	Lakhely	Menyasszony neve és életkora	Születési hely	Lakhely
1866. június 18.	özv. Szemerédi József, 27	Jázova	Jázova	Szarvák Erzsébet, 19	Szaján	Szaján
1866. augusztus 20.	özv. Takács József, 42	Szaján	Szaján	özv. Vörös Piroška, 42	Jázova	Jázova
1867. január 16.	Szemerédi Mihály, 23	Jázova	Jázova	Papp Rozália, 19	Szaján	Szaján
1867. május 15.	Szabó János, 24	Kistelek	Jázova	Soós Viktória, 20	Szaján	Szaján
1867. július 6.	Szabó János, 23	Jázova	Jázova	Zachar Margó, 18	Szaján	Szaján
1867. november 11.	Mészáros István, 24	Jázova	Jázova	Tóth Anna, 19	Szaján	Szaján
1867. november 18.	Jaksa Márton, 24	Jázova	Jázova	Salamon Rosa, 19	Szaján	Szaján
1867. november 18.	Kotsis Péter, 24	Szaján	Jázova	Kisstót Ágnes, 20	Szaján	Szaján
1867. november 25.	Horvát János, 28	Szanád	Jázova	Sipos Anna, 18	Szaján	Szaján
1867. november 27.	Lőrincz János, 24	Jázova	Jázova	Kurunczi Terézia, 23	Szaján	Szaján
1868. január 22.	Vastag Mihály, 27	Jázova	Tiszaszentmiklós	Micsik Rozália, 19	Szaján	Szaján
1868. február 24.	özv. Mészáros János, 42	Zenta	Jázova	Kocsis Ágnes, 30	Szaján	Szaján
1868. május 25.	Biczok András, 24	Jázova	Jázova	Kovács Terézia, 17	Szaján	Szaján
1868. június 15.	özv. Mara József, 39			özv. Kotsis Anna, 27		
1868. július 5.	özv. Marajkó Sándor, 27	Nagykikinda	Vilmater	Hajcsur Anna, 26	Jázova	Szaján
1868. november 9.	Biczok Mátvás, 24	Jázova	Szaján	Kis Rosa, 21	Szaján	Szaján
1869. február 1.	Baranyi János, 28	Jázova	Szaján	Szabó Terézia, 24	Gaszton	Szaján
1869. április 28.	Gombi András, 25	Jázova	Jázova	Varga Terézia, 17	Szaján	Szaján
1869. május 3.	Mezei Pál, 24	Jázova	Jázova	Takács Margit, 18	Szaján	Szaján
1869. szeptember 22.	Hatalák János, 24	Hodics	Tiszahegyes	Sóss Rozália, 19	Szaján	Szaján
1870. június 1.	Viczi János, 24	Jázova	Szaján	Gyömbér Erzsébet, 18	Tiszaszentmiklós	Szaján

Az eszketés időpontja	Vőlegény neve és életkora	Születési hely	Lakhely	Menyasszony neve és életkora	Születési hely	Lakhely
1872. május 28.	özv. Bozsó Mihály, 30	Jázova	Tiszaszentmiklós	Setét Mária, 18	Szaján	Szaján
1873. február 23.	özv. Biczok Mátyás, 30	Jázova	Szaján	Haladi Erzsébet, 19	Szentmihály	Tiszahegyes
1873. május 12.	Rontó Imre, 29	Kisorosz	Jázova	Sóss Brigitta, 18	Szaján	Szaján
1873. május 26.	Nagy Pál, 24	Jázova	Vilmatér	Bera Mária, 18	Szaján	Szaján
1873. november 26.	Varsi Mihály, 23	Jázova	Jázova	Horvát Viktória, 17	Bocsár	Szaján
1873. november 26.	Süli János, 23	Jázova	Jázova	Váci Anna, 17	Szaján	Szaján
1874. január 7.	özv. Dobó Illés, 30	Jázova	Jázova	özv. Pozsár Ilona, 28	Szaján	Szaján
1874. május 18.	Kurunczi György, 24	Jázova	Jázova	Bera Teréz, 19	Szaján	Szaján
1875. április 21.	özv. Lőrincz János, 31	Jázova	Szaján	Kormányos Anna, 18	Szaján	Szaján
1875. április 21.	Ábrahám István, 27	Kisorosz	Padé	Jankó Teréz, 18	Jázova	Szaján
1875. június 2.	Piri András, 22	Jázova	Jázova	Sipos Ágnes, 17	Szaján	Szaján
1875. június 7.	Raffai Mátyás, 24	Jázova	Jázova	Bene Ágnes, 18	Szaján	Szaján
1875. november 24.	Hatalák Pál, 23	Jázova	Jázova	Krizsán Rosa, 17	Szaján	Szaján
1876. május 9.	Biczok János, 24	Jázova	Szaján	Tóth Erzsébet, 18	Szaján	Szaján
1876. május 22.	Visnyei Illés, 23	Jázova	Jázova	Pálinkó Rozál, 19	Szaján	Szaján
1876. május 22.	Biczok József, 26	Jázova	Szaján	Horvát Etel, 19	Szaján	Szaján
1876. november 29.	özv. Piri András, 24	Jázova	Jázova	özv. Sipos Erzsébet, 22	Szaján	Szaján
1877. január 21.	özv. Mészáros Péter, 57	Szabadka	Jázova	özv. Bárkányi Rozál, 43	Szeged	Szaján
1877. június 4.	Szemerédi Jován, 27	Jázova	Szaján	Kiss Anna, 18	Szaján	Szaján
1877. november 19.	Hodi István, 26	Jázova	Jázova	Zöllei Anna, 18	Apátfalva	Vilmatér
1878. február 27.	Piri Pál, 25	Jázova	Jázova	Balázs Margit, 18	Szaján	Szaján
1878. február 27.	Mészáros Mihály, 29	Szaján	Szaján	Rabi Katalin, 19	Jázova	Szaján
1878. november 13.	Horvát András, 23	Jázova	Jázova	Szarvák Teréz, 18	Szaján	Szaján

Az esketés időpontja	Völegény neve és életkora	Születési hely	Lakhely	Menyasszony neve és életkora	Születési hely	Lakhely
1878. november 18.	Szabó István, 26	Kistelek	Jázova	Bocsó Erzsébet, 19	Szaján	Szaján
1879. január 8.	özv. Szemerédi Pál, 34	Tiszaszentmiklós	Jázova	Tamás Anna, 18	Szaján	Szaján
1879. február 3.	Olá János, 23	Tiszaszentmiklós	Tiszaszentmiklós	Nagy Mária, 18	Szaján	Szaján
1879. február 19.	Kurucz András, 25	Jázova	Lőrinczfalva	Kabok Brigitta, 19	Szaján	Szaján
1879. február 24.	Imre András, 19			Balog Teréz, 18		
1879. május 5.	Tóth Ferenc, 23	Szaján	Szaján	Szabó Rozál, 18	Jázova	Szaján
1879. május 5.	özv. Mészáros István, 35	Jázova	Jázova	Zöllai Klára, 20	Apátfalva	Vilmátér
1879. május 7.	Török János, 24	Szaján	Szaján	Csonka Mária, 20	Jázova	Tiszahegyes
1879. május 11.	özv. Takács Antal, 52	Zenta	Zenta	özv. Csikos Ágnes, 43	Jázova	Szaján
1879. november 19.	Zöllei József, 24	Apátfalva	Vilmátér	Miklós Rozál, 18	Jázova	Vilmátér
1880. június 21.	özv. Imre András, 26	Jázova	Szaján	özv. Bakos Klára, 20	Szaján	Szaján
1880. november 28.	özv. Szenes Márton, 40	Jázova	Jázova	özv. Takó Anna, 37	Szaján	Szaján
1881. február 23.	Piri András, 24	Jázova	Jázova	Kosa Katalin, 19	Szaján	Szaján
1881. február 28.	Biczok András, 25	Jázova	Lőrinczfalva	Sipos Éva, 18	Szaján	Szaján
1881. május 11.	Kosa Ágoston, 25	Szaján	Vilmátér	Csapó Veron, 17	Jázova	Vilmátér
1881. május 23.	Lévai György, 23	Szaján	Szaján	Palatinus Mária, 19	Jázova	Szaján
1881. szeptember 26.	Kovács István, 24	Szaján	Szaján	Szabó Viktória, 18	Jázova	Szaján
1882. január 9.	özv. Ballagó András, 70	Jázova	Tiszahegyes	özv. Bába Ilona, 55	Szaján	Szaján
1882. július 23.	Tóth József, 22	Jázova	Jázova	Tápai Rozál, 18	Szaján	Szaján
1882. július 30.	Bacsó György, 25	Jázova	Jázova	Tószegi Anna, 18	Szaján	Szaján
1883. május 2.	Szemerédi András, 24	Jázova	Jázova	Tóth Rozál, 18	Szaján	Szaján
1883. május 7.	özv. Uracs Mihály, 37	Jázova	Jázova	özv. Bira Veron, 36	Szaján	Szaján
1883. május 7.	Miller Mihály, 22	Kisorosz	M. Csernye	Bacsó Veron, 18	Jázova	Szaján

Az esketés időpontja	Vőlegény neve és életkora	Születési hely	Lakhely	Menyasszony neve és életkora	Születési hely	Lakhely
1883. november 12.	Szemerédi Pál, 23	Jázova		Nagyiván Veron, 18	Szaján	Szaján
1883. november 14.	Bálint István, 23	Jázova		Kurunczi Rozál, 17	Szaján	Szaján
1883. november 21.	Sziveri András, 23	Jázova	Szaján	Tasi Anna, 18	Szaján	Szaján
1883. november 26.	Lévai János, 23	Jázova		Masa Mária, 18	Szaján	Szaján
1884. június 2.	Biczok Ferenc, 25	Jázova	Szaján	Margit Teréz, 18	Szaján	Szaján
1885. április 27.	Fodor Sándor, 24	Dorozsma	Kisorosz	Csapó Ágnes, 17	Jázova	Szaján
1885. november 25.	özv. Vastag György, 50	Jázova		özv. Baranyi Ilona, 48	Szaján	Szaján
1886. február 21.	özv. Oláh János, 47	Ada	Szaján	özv. Sziráki Anna, 39	Jázova	Szaján
1886. március 8.	Filibár Ferenc, 32	Jázova	Szaján	Jankó Erzsébet, 20		
1886. november 22.	Bali István, 24	Jázova	Szaján	Lénárd Anna, 18	Szaján	Szaján
1887. május 15.	özv. Basa György, 31	Szaján	Ótelek	özv. Hódi Rozál, 26	Jázova	Szaján
1887. szeptember 12.	Monostori István, 24	Szaján		Magyar Katalin, 17	Jázova	Szaján
1888. július 1.	Diréki Péter, 27	Tamásfalva		Csöli Teréz, 22	Jázova	Szaján
1888. október 21.	Zvetity ? (görögkel.), 37	Mokrin	Jázova	Monostori Rozál, 25	Szaján	Szaján

IRODALOM

BÁLINT Sándor

1976 A szögedi nemzet. A szegedi nagytáj népelete. Első rész. MFMÉ 1974/75-2.
Szeged

BOGDÁN József-MOLNÁR Rózsa

1996 Falu a hármashatáron. Rábé 740 éve. Zenta-Tóthfalu

GUBÁS Jenő

1997 Veszendő végeken. Tóthfalu

JUHÁSZ Antal

1978 A község kapcsolata a környező tájjal. In: Sándorfalva története és népelete.
Szerk: id. Juhász Antal. Sándorfalva, 382-384.

2003 Szaján településnéprajza, népessége és társadalma. In: Szajáni gyűjtés. Szerk:
Juhász Antal. Szeged, 9-41.

KÁLMÁNY Lajos

1880 Szeged népe. Temesköz népköltése. II. Aradon

PALÁDI-KOVÁCS Attila

1999 Egy Karas menti magyar falu külső kapcsolatrendszere. In: Néprajzi Látóhatár,
VIII. 1-4. 163-190.

Cs. SIMON István

1995 Lehasadt ág. Kanizsa.

2001 Monostor – 770. Adalékok egy település történetéhez. Forum Könyvkiadó

Beziehungssystem der Dorfbewohner

BARBARA SÁNDOR BENKÉNÉ – ANTAL JUHÁSZ

Die Autoren stellen das Beziehungssystem der Einwohner von Jázova (Hódegyháza) anhand Matrikel und Erinnerungen aus dem 19-20.Jh. vor. Die interviewten Personen konnten 2001 bis in die 1930-40-er Jahren zurück einen Rückblick geben. Die nach aussen gehenden Beziehungen wurden durch Kontakte, die mit Arbeit, Eheschliessungen, Markt und Prozessionen zusammenhängen, untersucht.